

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

IV kadencja

Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Druk nr 15
Warszawa, 22 października 2001 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku.

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekty ustaw

- o stanie klęski żywiołowej,
- **o stanie wyjątkowym,**
- o stanie wojennym,
- o wyrównywaniu strat majątkowych wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności i praw człowieka i obywatela.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do reprezentowania mojego stanowiska w toku prac nad projektami ustaw upoważniam Pana Marka Siwca Sekretarza Stanu w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego.

Z poważaniem

(-) Aleksander Kwaśniewski

U S T A W A

z dnia 2001 r.

o stanie wyjątkowym

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1

Ustawa określa tryb wprowadzenia i zniesienia stanu wyjątkowego, a także zasady działania organów władzy publicznej oraz zakres, w jakim mogą być ograniczone wolności i prawa człowieka i obywatela w czasie stanu wyjątkowego.

Art. 2

Stan wyjątkowy może być wprowadzony w razie zagrożenia konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa obywateli lub porządku publicznego, w tym działaniami terrorystycznymi, na części albo na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w celu jak najszybszego przywrócenia normalnego funkcjonowania państwa.

Art. 3

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów, może wprowadzić, w drodze rozporządzenia, stan wyjątkowy na czas oznaczony nie dłuższy niż 90 dni. Rozporządzenie o wprowadzeniu stanu wyjątkowego Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej przedstawia Sejmowi w ciągu 48 godzin od jego podpisania.
2. We wniosku, o którym mowa w ust. 1, Rada Ministrów określa przyczyny wprowadzenia, obszar i przewidywany czas obowiązywania stanu wyjątkowego, a także proponuje zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela. Wniosek Rady Ministrów Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej rozpatruje niezwłocznie.

3. W rozporządzeniu o wprowadzeniu stanu wyjątkowego określa się przyczyny wprowadzenia, obszar i czas obowiązywania stanu wyjątkowego, a także w zakresie dopuszczonym niniejszą ustawą, rodzaje niezbędnych ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela, zwanych dalej „rygorami”.
4. Stan wyjątkowy obowiązuje od dnia ogłoszenia rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1, w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 4

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, za zgodą Sejmu, w drodze rozporządzenia, może przedłużyć stan wyjątkowy tylko raz, na czas nie dłuższy niż 60 dni.
2. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia znosi stan wyjątkowy przed upływem czasu, na który został wprowadzony, jeżeli ustana przyczyny jego wprowadzenia.
3. Przepisy art. 3 stosuje się odpowiednio do rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1.

Art. 5

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wprowadzeniu stanu wyjątkowego, a także inne akty prawne dotyczące tego stanu podaje się do publicznej wiadomości w drodze obwieszczenia właściwego wojewody. Obwieszczenie ogłasza się przez rozplakatowanie w miejscach publicznych lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie.

Art. 6

Nadawcy programów radiowych i telewizyjnych oraz redaktorzy naczelni dzienników są zobowiązani nieodpłatnie podać do publicznej wiadomości treść rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wprowadzeniu stanu wyjątkowego i innych aktów prawnych dotyczących tego stanu, niezwłocznie po ich ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 7

1. Ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela w stanie wyjątkowym stosuje się do osób fizycznych zamieszkałych lub czasowo przebywających na obszarze, na którym został wprowadzony stan wyjątkowy oraz odpowiednio do osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości

prawnej, mających siedzibę lub prowadzących działalność na obszarze objętym stanem wyjątkowym.

2. Rada Ministrów, po uzyskaniu zgody Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, w drodze rozporządzenia, może określić zasady i zakres wyłączeń stosowania rygorów, o których mowa w ust. 1.

Art. 8

Zakres stosowanych przez organy władzy publicznej ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela powinien odpowiadać stopniowi zagrożenia konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa obywateli lub porządku publicznego.

Art. 9

Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej uczestniczą w zwalczaniu zagrożeń stanowiących podstawę wprowadzenia stanu wyjątkowego i w realizacji celu, o którym mowa w art. 2, w zakresie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Rozdział 2

Zasady działania organów władzy publicznej

Art. 10

1. W czasie obowiązywania stanu wyjątkowego wprowadzonego na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub na obszarze większym niż obszar jednego województwa Prezes Rady Ministrów podejmuje działania zmierzające do realizacji celów, dla których został on wprowadzony, a w szczególności koordynuje i kontroluje w tym zakresie działalność organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego.
2. W przypadku wprowadzenia stanu wyjątkowego na obszarze jednego województwa lub jego części, zadania, o których mowa w ust. 1, wykonuje właściwy wojewoda.

Art. 11

Prezes Rady Ministrów obowiązany jest do informowania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o skutkach wprowadzenia stanu wyjątkowego i działaniach podejmowanych dla realizacji celów, dla których stan ten został wprowadzony.

Art. 12

1. W razie braku dostatecznej skuteczności w wykonywaniu zadań publicznych przez organy gminy, organy powiatu lub organy samorządu województwa, a także jeżeli jest to uzasadnione potrzebą zwiększenia skuteczności w usunięciu zagrożenia konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa obywateli lub porządku publicznego, Prezes Rady Ministrów, na wniosek wojewody, może zawiesić organy gminy, organy powiatu lub organy samorządu województwa i ustanowić zarząd komisaryczny.
2. Komisarza rządowego powołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek wojewody. Komisarz rządowy przejmuje wykonywanie zadań i kompetencji organów gminy, organów powiatu lub organów samorządu województwa z dniem powołania.
3. Zarząd komisaryczny wygasa z mocy prawa z dniem zakończenia stanu wyjątkowego.

Rozdział 3

Ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela w czasie trwania stanu wyjątkowego

Art. 13

Zawiesza się prawo do organizowania i przeprowadzania wszelkiego rodzaju zgromadzeń, strajków i innych form protestu, a także organizowania i przeprowadzania imprez masowych oraz zbiórek publicznych, z wyjątkiem nabożeństw i obrzędów religijnych kościołów i innych związków wyznaniowych oraz zbiórek na cele religijne, odbywających się na terenie kościołów, kaplic i domów modlitw.

Art. 14

Każda osoba przebywająca w miejscu publicznym jest obowiązana mieć przy sobie dowód osobisty lub inny dokument stwierdzający tożsamość, a uczniowie szkół nie posiadający takiego dokumentu - legitymację szkolną.

Art. 15

1. Z osobą, w stosunku do której ze względu na dotychczasowe jej zachowanie zachodzi uzasadnione podejrzenie, że nie będzie przestrzegać porządku prawnego, można przeprowadzić rozmowę ostrzegawczą. Przepis ten stosuje się do osób, które ukończyły 14 lat.

2. Jeżeli rozmowa ostrzegawcza jest przeprowadzana z osobą, która ukończyła 14 lat, a nie ukończyła 17 lat, w rozmowie tej uczestniczą rodzice lub opiekun prawny tej osoby.
3. Rozmowę ostrzegawczą przeprowadza właściwy organ prokuratury, Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Żandarmerii Wojskowej lub Wojskowych Służb Informacyjnych.
4. W toku rozmowy ostrzegawczej poucza się osobę, z którą rozmowa jest przeprowadzana, o obowiązku przestrzegania porządku prawnego, rygorach stanu wyjątkowego i odpowiedzialności za ich naruszenie. Przeprowadzenie rozmowy potwierdza się podpisem osoby, z którą przeprowadzono rozmowę albo podpisami rodziców lub opiekuna prawnego, jeżeli osoba ta jest w wieku od 14 do 17 lat.
5. Organy, o których mowa w ust. 3, mogą w razie potrzeby przymusowo sprowadzić osobę w celu przeprowadzenia rozmowy ostrzegawczej. Jeżeli przymusowe sprowadzenie nie jest konieczne, osobie tej albo rodzicom lub prawnemu opiekunowi doręcza się wezwanie, stosując odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego o doręczeniach.
6. Prezes Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi tryb przeprowadzania rozmów ostrzegawczych, uwzględniając potrzebę zapewnienia sprawnej organizacji rozmów i osiągnięcia celu rozmowy.

Art. 16

1. Osoba mająca ukończone 18 lat, w stosunku do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że pozostając na wolności będzie prowadziła działalność stanowiącą zagrożenie konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego, może być umieszczona w ośrodku odosobnienia na czas obowiązywania stanu wyjątkowego. Nie narusza to immunitetów wynikających z odrębnych przepisów.
2. Odosobniona może być również osoba, która ukończyła 17 lat, a nie ukończyła 18 lat, jeżeli przeprowadzona uprzednio rozmowa ostrzegawcza okazała się nieskuteczna.
3. Decyzje w sprawach odosobnienia wydaje wojewoda właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu osoby, o której mowa w ust. 1 i ust. 2, zwanej dalej „odosobnionym”.
4. Postępowanie w sprawach, o których mowa w ust. 3, wszczyna się z urzędu albo na wniosek organów, o których mowa w art. 15 ust. 3.
5. Decyzję o odosobnieniu, o której mowa w ust. 3, wykonuje właściwy komendant wojewódzki policji. Decyzję o odosobnieniu doręcza się

odosobnionemu niezwłocznie, nie później niż w ciągu 48 godzin od wydania decyzji.

6. Decyzja o odosobnieniu jest ostateczna i może być zaskarżona bezpośrednio do Naczelnego Sądu Administracyjnego w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach, z tym że sąd wyznacza rozprawę w terminie 7 dni od daty otrzymania skargi. Przepisu art. 34 ust. 3 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz. U. Nr 74, poz. 368 i Nr 104, poz. 515, z 1997 r. Nr 75 poz. 471, Nr 106 poz. 679, Nr 114 poz. 739, z 1998 r. Nr 162 poz. 1126, z 2000 r. Nr 2 poz. 5, Nr 48 poz. 552, Nr 60 poz. 704, Nr 91 poz. 1008 oraz z 2001 r. Nr 49 poz. 508 i 509) nie stosuje się.
7. Odosobnienie uchyla się niezwłocznie, jeżeli ustaną przyczyny je uzasadniające.
8. W czasie trwania odosobnienia nie może być rozwiązany stosunek pracy z odosobnionym, chyba że przed odosobnieniem zaistniały okoliczności uzasadniające rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia z jego winy. Termin do wniesienia środków prawnych od rozwiązania stosunku pracy liczy się w tych przypadkach od dnia ustania odosobnienia.
9. Nadzór nad przebiegiem odosobnienia oraz pobytem w ośrodku odosobnienia sprawuje sędzia penitencjarny.
10. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, tworzy i znosi ośrodki odosobnienia oraz określa regulamin pobytu odosobnionych w tych ośrodkach, a także warunki dopuszczalności stosowania szczególnych środków bezpieczeństwa.
11. Ośrodki odosobnienia podlegają Ministrowi Sprawiedliwości. Zadania w zakresie wykonywania odosobnienia w ośrodkach odosobnienia wykonuje Służba Więzienna.
12. Do pobytu odosobnionych w ośrodkach odosobnienia stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu karnego wykonawczego dotyczące praw i obowiązków, nadzoru penitencjarnego i wykonania tymczasowego aresztowania.

Art. 17

1. Po wprowadzeniu stanu wyjątkowego Prezes Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić:
  - 1) nakaz lub zakaz przebywania albo opuszczenia w ustalonym czasie oznaczonych miejsc, obiektów i obszarów,
  - 2) obowiązek uzyskania zezwolenia właściwych organów na zmianę pobytu stałego i czasowego oraz obowiązek zameldowania się przed upływem 24

godzin od chwili przybycia do określonej miejscowości,

- 3) zawieszenie działalności stowarzyszeń, związków zawodowych, partii politycznych i organizacji społecznych, których działalność stanowi zagrożenie konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego,
  - 4) zakaz utrwalania i rejestrowania określonych miejsc i obiektów albo oznaczonych obszarów wszelkimi środkami technicznymi,
  - 5) całkowitą lub częściową reglamentację zaopatrzenia ludności.
2. W przypadku wprowadzenia stanu wyjątkowego na obszarze jednego województwa lub jego części, rygory określone w ust. 1, może wprowadzić, w drodze rozporządzenia, właściwy wojewoda.

Art. 18

1. Prezes Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić cenzurę publikacji oraz przesyłek pocztowych i korespondencji telekomunikacyjnej oraz kontrolę rozmów telefonicznych i sygnałów przesyłanych w sieciach telekomunikacyjnych.
2. Funkcję organów cenzury pełnią właściwi wojewodowie.
3. Operatorzy sieci telekomunikacyjnych, państwowe przedsiębiorstwo użyteczności publicznej „Poczta Polska” oraz inne podmioty wykonujące działalność gospodarczą w zakresie usług pocztowych oraz telekomunikacyjnych zapewniają warunki techniczne do przeprowadzania czynności, o których mowa w ust. 1.
4. Organy cenzury są uprawnione do zatrzymywania w całości lub części publikacji oraz przesyłek pocztowych, korespondencji telekomunikacyjnej, a także do przerywania rozmów telefonicznych i transmisji sygnałów telekomunikacyjnych, jeżeli ich treść lub zawartość mogą zagrozić interesom, o których mowa w art. 2. Zatrzymane przesyłki pocztowe doręcza się adresatom po zakończeniu stanu wyjątkowego.
5. W szczególnych przypadkach organ cenzury może orzec, w drodze decyzji, przepadek zatrzymanej przesyłki, jeżeli jej treść bądź zawartość stanowi zagrożenie konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego.
6. Decyzja organu cenzury jest ostateczna i może być zaskarżona bezpośrednio do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Przepisu art. 34 ust. 3 ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym nie stosuje się.
7. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi tryb działania organów

cenzury, uwzględniając potrzebę zapewnienia sprawności i szybkości postępowania.

Art. 19

Właściwy wojewoda może zawiesić na czas określony zajęcia dydaktyczne w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, a w szkołach wyższych i resortowych – właściwy minister.

Art. 20

Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić:

- 1) obowiązek złożenia do depozytu broni palnej oraz amunicji i materiałów wybuchowych, określając jednocześnie tryb postępowania oraz organy właściwe w tych sprawach,
- 2) zakaz noszenia wszelkiego rodzaju broni oraz określonych przedmiotów, narzędzi i środków, których używanie może zagrażać bezpieczeństwu państwa lub porządkowi publicznemu,

uwzględniając konieczność szybkiego i skutecznego zabezpieczenia przed użyciem.

Art. 21

1. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może zarządzić nadawanie sygnałów zakłócających pracę radiowych i telewizyjnych urządzeń nadawczych i nadawczo-odbiorczych, określając szczegółowe zasady i tryb postępowania oraz organy właściwe w tych sprawach.
2. Minister właściwy do spraw łączności, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić obowiązek złożenia do depozytu urządzeń, o których mowa w ust. 1, lub ustalić inny sposób ich zabezpieczenia przed wykorzystaniem do celów, które mogą zagrażać bezpieczeństwu państwa lub porządkowi publicznemu,

uwzględniając konieczność szybkiego i skutecznego zabezpieczenia przed użyciem.

Art. 22

Minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego, w drodze rozporządzenia, może

wprowadzić niezbędne ograniczenia w zakresie obrotu krajowymi i zagranicznymi środkami płatniczymi.

Art. 23

Ministrowie właściwi do spraw transportu i gospodarki morskiej, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej oraz ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, mogą wprowadzić, w drodze rozporządzenia, ograniczenia w transporcie drogowym, kolejowym i lotniczym oraz w ruchu jednostek pływających na wodach wewnętrznych, na morzu terytorialnym, a także na śródlądowych drogach wodnych.

Art. 24

1. Minister właściwy do spraw łączności, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, może określić zakres i tryb wprowadzenia ograniczeń w pracy urzędów łączności oraz w wykonywaniu usług telekomunikacyjnych i pocztowych.
2. Minister właściwy do spraw łączności, po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego, w drodze rozporządzenia, ustali zakres i tryb ograniczeń łączności w bankowych systemach telekomunikacyjnych będących przedmiotem rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1.

Art. 25

Decyzje wydane na podstawie niniejszej ustawy lub przepisów wykonawczych podlegają natychmiastowemu wykonaniu.

Rozdział 4

Przepisy karne

Art. 26

1. Kto w czasie obowiązywania stanu wyjątkowego:
  - 1) organizuje i przeprowadza zgromadzenie lub strajk, a także organizuje i przeprowadza imprezę masową albo zbiórkę publiczną,
  - 2) przebywa w miejscu publicznym nie posiadając przy sobie dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość,

- 3) wbrew nakazowi nie opuszcza oznaczonego miejsca, obiektu lub obszaru albo przebywa w miejscu, obiekcie lub obszarze objętym zakazem,
  - 4) nie dopełnia obowiązku meldunkowego,
  - 5) zmienia miejsce pobytu bez wymaganego zezwolenia lub wbrew jego warunkom,
  - 6) będąc członkiem stowarzyszenia lub innej organizacji, której działalność została zawieszona lub ograniczona, nie odstępuje od udziału w takiej działalności,
  - 7) wbrew zakazowi utrwała lub rejestruje środkami technicznymi określone miejsca i obiekty albo oznaczone obszary,
  - 8) narusza zasady reglamentacji zaopatrzenia ludności,
  - 9) wbrew obowiązkowi nie składa do depozytu broni palnej oraz amunicji i materiałów wybuchowych,
  - 10) wbrew zakazowi nosi broń lub inne przedmioty, o których mowa w art. 20 pkt 2,
  - 11) wbrew obowiązkowi nie składa do depozytu radiowych i telewizyjnych urządzeń nadawczych i nadawczo-odbiorczych,
  - 12) narusza wprowadzone ograniczenia w zakresie obrotu krajowymi i zagranicznymi środkami płatniczymi
podlega karze grzywny albo aresztu.
2. Kto narusza wprowadzone ograniczenia w transporcie drogowym, kolejowym i lotniczym oraz w ruchu jednostek pływających na wodach wewnętrznych i morzu terytorialnym, a także na śródlądowych drogach wodnych
podlega karze aresztu albo grzywny.
  3. Rozpoznawanie spraw o wykroczenia określone w ust. 1 i 2 następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.
  4. Jeżeli sprawca wykroczenia został schwytany na gorącym uczynku lub bezpośrednio po jego popełnieniu i istnieje możliwość doprowadzenia sprawcy na rozprawę, rozpoznanie sprawy następuje w trybie przepisów o postępowaniu przyspieszonym.

Art. 27

1. Nie wykonane w całości lub w części do dnia zawieszenia stanu wyjątkowego lub uchylecia odpowiednich rygorów stanu wyjątkowego kary za wykroczenia prawomocnie wymierzone na podstawie przepisów ustawy podlegają wykonaniu.

2. Postępowania w sprawach o wykroczenia określone w niniejszej ustawie, wszczęte i nie zakończone orzeczeniem kończącym postępowanie do dnia zniesienia stanu wyjątkowego lub uchylecia odpowiednich ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela, prowadzi się na podstawie przepisów ustawy, a wymierzone kary podlegają wykonaniu.
3. Po zakończeniu stanu wyjątkowego postępowanie w sprawach o wykroczenia określone w niniejszej ustawie prowadzi się na ogólnych zasadach.

Rozdział 5

Zmiany w obowiązujących przepisach, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 28

W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1992 r., Nr 4, poz. 16, Nr 40, poz. 174, Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 43, poz. 165 z 1996 r. Nr 7, poz. 44, Nr 10, poz. 56 i Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 6, poz. 31, Nr 28, poz. 153, Nr 80, poz. 495, Nr 88 poz. 554 i Nr 141 poz. 944, z 1998 Nr 146 poz. 961, Nr 162 poz. 1126 i 1114, z 1999 r. Nr 50 poz. 500, z 2000 r. Nr 12 poz. 136, Nr 109 poz. 1156 oraz 2001 r. Nr 48 poz. 506 i Nr 81, poz. 877, Nr 85, poz. 925, Nr 88, poz. 961, Nr 110, poz. 1189 i Nr 111, poz. 1194) w art. 174 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Jednostki organizacyjne, o których mowa w ust. 1 i 2, Rada Ministrów może objąć militaryzacją również w razie wprowadzenia stanu wyjątkowego na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.”.

Art. 29

1. Traci moc ustawa z dnia 5 grudnia 1983 r. o stanie wyjątkowym (Dz. U. Nr 66, poz. 297, z 1989 r. Nr 34, poz. 178 oraz z 1997 r. Nr 81, poz. 512 i Nr 88, poz. 554).
2. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy, o której mowa w ust. 1, pozostają w mocy do czasu wydania przepisów przewidzianych w niniejszej ustawie, nie dłużej jednak niż przez 3 miesiące od wejścia w życie ustawy, o ile nie są z nią sprzeczne.

Art. 30

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Projektowana ustawa stanowi wykonanie dyspozycji art. 228 i 230 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., określających warunki i tryb wprowadzenia stanu wyjątkowego. Zgodnie z postanowieniami art. 228 ust. 3 Konstytucji zasady działania organów władzy publicznej oraz zakres, w jakim mogą zostać ograniczone wolności i prawa człowieka i obywatela w czasie stanów nadzwyczajnych, w tym stanu wyjątkowego, będą określone w drodze ustaw.

Proponowany akt prawny ma zastąpić ustawę z dnia 5 grudnia 1983 r. o stanie wyjątkowym, której rozwiązania nie są dostosowane do ustroju państwa ukształtowanego pod rządami nowej Konstytucji.

U podstaw rozwiązań przyjętych w proponowanej ustawie leżą generalne zasady zawarte w Konstytucji, a mianowicie:

- 1) stan wyjątkowy może być wprowadzony w razie zagrożenia konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa obywateli lub porządku publicznego,
- 2) stan wyjątkowy może być wprowadzony na określony czas, z możliwością jednokrotnego przedłużenia,
- 3) zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w czasie stanów nadzwyczajnych musi być adekwatny do stanu zagrożenia.

Ze względu na okoliczność, iż jedną z przyczyn powstania stanu zagrożenia konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa obywateli lub porządku publicznego może być działanie terrorystyczne, za niezbędne uznano wskazanie w art. 2 projektowanej ustawy działań terrorystycznych jako przesłanek powstania zagrożenia.

Opracowując ustawę przyjęto założenie, że stan wyjątkowy może być wprowadzony tylko w sytuacji, gdy zawiodły bądź okażą się niewystarczające dotychczasowe, przysługujące organom państwowym uprawnienia i środki. Wprowadzenie tego stanu przez Prezydenta ma doprowadzić do jak najszybszego przywrócenia normalnego funkcjonowania państwa. Szczególne środki przyznane będą istniejącym organom administracji rządowej funkcjonującym w dotychczasowych strukturach organizacyjnych państwa, niezależnie od ich dotychczasowych kompetencji. Ustawa wskazuje Prezesa Rady Ministrów jako organ odpowiedzialny za realizację przedsięwzięć wynikających z wprowadzenia stanu wyjątkowego w państwie, a w odniesieniu do terenu województwa rolę taką pełnił będzie wojewoda.

Ustawa określa procedurę wprowadzenia stanu wyjątkowego zakładając, iż może on być wprowadzony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów, na czas nie dłuższy niż 90 dni, z możliwością

jednokrotnego przedłużenia czasu obowiązywania o 60 dni.

Projektowane przepisy przyznają uprawnienie Prezesowi Rady Ministrów do zawieszenia, na wniosek właściwego wojewody, organów gminy w razie niewykonywania przez te organy zadań publicznych i ustanowienia zarządu komisarycznego. Komisarz rządowy przejmuje wykonywanie zadań i kompetencji organów gminy z dniem powołania.

Ustawa przewiduje możliwość wprowadzenia różnego rodzaju ograniczeń wolności i praw oraz nałożenia obowiązków w stosunku do osób fizycznych, osób prawnych oraz podmiotów gospodarczych. Zaproponowane rozwiązania mają na celu zapewnić adekwatność ograniczeń praw i wolności człowieka i obywatela, a także podejmowanych środków do stopnia zagrożenia porządku konstytucyjnego – poprzez ich stopniowalność. Ustawa stwarza duże możliwości działania organów administracji rządowej zmierzającego do realizacji celów, dla których wprowadzono stan wyjątkowy, z możliwością selektywnego wprowadzania lub znoszenia rygorów i ograniczeń. Działania te mają jak najszybciej przywrócić stan normalny w państwie. Przewiduje się możliwość zawieszenia prawa do organizowania i przeprowadzania wszelkiego rodzaju zgromadzeń, strajków i innych form protestu, a także organizowania i przeprowadzania imprez masowych. Każda osoba przebywająca w miejscu publicznym jest obowiązana mieć przy sobie dowód osobisty lub inny dokument stwierdzający tożsamość. Zakłada się możliwość przeprowadzania rozmów ostrzegawczych z osobami, w stosunku do których zachodzi podejrzenie, że nie będą przestrzegać porządku prawnego. Wyznacza się jednocześnie organy, które taką rozmowę mogą przeprowadzić. Przewiduje się możliwość umieszczania w ośrodkach odosobnienia osób, w stosunku do których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że pozostając na wolności będą prowadzić działalność zagrażającą interesom państwa. Ustawa umożliwia wprowadzenie cenzury przesyłek pocztowych, korespondencji telekomunikacyjnej oraz kontroli rozmów telefonicznych, ograniczenia działalności związków zawodowych, stowarzyszeń i organizacji społecznych, ograniczenia w pracy urzędów łączności oraz w transporcie.

Ustawa przewiduje, iż szczegółowy zakres obowiązywania niektórych ograniczeń w czasie stanu wyjątkowego zostanie określony w rozporządzeniach właściwych ministrów, stosownie do konkretnego rodzaju i stopnia zagrożenia, będącego przyczyną wprowadzenia stanu wyjątkowego.

Przyjęcie ustawy nie spowoduje wydatków finansowych z budżetu państwa.

Zakres przedmiotowy opiniowanego projektu ustawy nie jest objęty prawem wspólnotowym i obowiązkiem dostosowawczym wynikającym z Układu Europejskiego.

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 24 października 2001 r.

Cena - 0,45 zł + 22% VAT

